

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan ympäristönsuojelulakia muutettavaksi siten, että laki täyttäisi polttomoottoreiden tyyppihyväksyntää koskevat ajantasaiset Euroopan unionin lainsäädännön vaatimukset.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Työkoneiden polttomoottorien aiheuttamia päästöjä säädellään Euroopan unionissa tyyppihyväksyntäjärjestelmällä. Tyyppihyväksynnällä tarkoitetaan menettelyä, jossa laitteen valmistaja hakee minkä hyvänsä jäsenvaltion tyyppihyväksyntäviranomaiselta laitteelle tyyppihyväksynnän. Tyyppihyväksyntäviranomaisen tehtävä on varmistaa, että polttomoottori täyttää asianmukaiset tekniset vaatimukset moottorin kaasu- ja hiukkaspäästöjen rajoittamiseksi. Tyyppihyväksynnän jälkeen laite täyttää kaikissa Euroopan talousalueen valtioissa ne tekniset vaatimukset, joita sisämarkkinat kokonaisuudessaan moottorin päästöiltä edellyttävät.

Ajoneuvojen tyyppihyväksyntää koskevat lukuisat kansainväliset ja kansalliset säädökset. Työkoneiden polttomoottorien tyyppihyväksyntää säädeltiin aikaisemmin Euroopan Parlamentin ja Neuvoston liikkuviin työkoneisiin asennettavien polttomoottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen torjuntatoimenpiteitä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä antamalla direktiivillä 97/68/EY, joka on pantu Suomessa täytäntöön ympäristönsuojelulailla (527/2014) ja polttomoottoreiden pakokaasu- ja hiukkaspäästöjen rajoittamisesta ympäristönsuojelulain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella 844/2004. Direktiivi kumottiin liikkuviin työkoneisiin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta Euroopan Parlamentin ja Neuvoston antamalla asetuksella (EU) 2016/1628 (jäljempänä *työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetus*). Asetus tuli voimaan lokakuussa 2016.

Kumotun direktiivin mukaisena liikkuvien työkoneiden moottorien tyyppihyväksyntäviranomaisena toimii Suomessa Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi) ja Luonnonvarakeskus. Luonnonvarakeskus myi kesäkuussa 2016 tyyppihyväksymisiä tehneet Vihdissä sijaitsevat Vakolan mittaus- ja standardisoimistoiminnot VTT Expert Services Oy:lle. Luonnonvarakeskus ei ole enää vuosiin myöntänyt uusia tyyppihyväksyntiä polttomoottoreille, koska kysyntää niille ei heidän vastuualueellaan ole ollut. Trafi on myöntänyt vuosittain useita tyyppihyväksyntiä moottorityökoneiden ja traktoreiden moottoreille.

Ympäristönsuojelulain 24 §:n 2 momentin mukaan työkoneiden tyyppihyväksyntään liittyvänä markkinavalvontaviranomaisena toimivat kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) tarkoitetut Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) ja tulli sekä työsuojeluviranomaiset.

Asetuksen voimaantulon jälkeen tyyppihyväksynnille on annettu moottorityyppikohtaisesti erilaisia siirtymäaikoja. Ensimmäisten moottorityyppien kohdalla asetuksen mukaisesti tehtävät hyväksynnit tulevat pakolliseksi 1 päivästä tammikuuta 2018 alkaen. Suomen lainsäädännössä ei ole nimetty asetuksen mukaisia tyyppihyväksyntä- ja markkinavalvontaviranomaisia eikä säädetty asetuksen valvomiseksi ja laiminlyönteihin puuttumiseksi tarpeellisia rangaistus- ja valvontasäännöksiä.

2 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan, että Trafi nimetään asetuksessa edellytetyksi tyyppihyväksyntäviranomaiseksi kaikille moottorityypeille. Asetuksen 47 artiklan mukaan hyväksyntäviranomainen nimeää tekniset tutkimuslaitokset, joten ympäristönsuojelulain 26 §:n 2 momentti, jonka mukaan ympäristöministeriö nimeää tarkastuslaitokset, ehdotetaan kumottavaksi. Tyyppihyväksyntäviranomaisten tehtävien poistamista Luonnonvarakeskukselta voidaan pitää perusteltuna siksi, että Luonnonvarakeskuksen toimialaan kuuluvia tyyppihyväksyntiä ei ole haettu enää vuosiin ja tyyppihyväksymisiä koskeva osaaminen ja kalusto olivat keskittyneet Vakolan toimipisteeseen, joka on myyty pois Luonnonvarakeskukselta. Luonnonvarakeskuksen tyyppihyväksyntäviranomaisen tehtävät ehdotetaan tästä syystä poistettavaksi myös asetuksen siirtymäajalta.

Esityksessä ehdotetaan, että asetuksen mukaiseksi markkinavalvontaviranomaiseksi kaikille moottorityypeille nimetään Trafi. Suomen nykyisistä viranomaisista Trafilla on kattavin osaaminen liittyen polttomoottoreiden päästöihin sekä moottorien tyyppihyväksyntiä koskevaan sääntelyyn. Nykyisellään Trafi on markkinavalvontaviranomainen jo ajoneuvojen ja erillisten teknisten yksiköiden, huviveneiden, laivavarusteiden, laskuvarjojen, riippuliidinten ja ultrakevyiden lentokoneiden osalta. Tämä tarkoittaisi työkonemoottoreiden pakokaasupäästöjä koskevien valvontaviranomaistehtävien poistamista Tukes:lta ja työsuojeluviranomaisilta.

Nykyään työkoneiden pakokaasupäästöjen markkina- tai muuhunkaan valvontaan ei ole kohdistettu henkilöstövoimavaroja tai määrärahoja. Toisin kuin työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetusta edeltänyt direktiivi, asetus vaatii nimeämään yhden tai useamman kansallisen markkinavalvontaviranomaisen. Asetuksen mukaan markkinavalvontaviranomaisten on suoritettava moottoreille asiakirjojen tarkastuksia ja tarvittaessa moottoreiden fyysisiä ja laboratoriotarkastuksia riittävässä laajuudessa ja riittävänsuuruista prosenttiosuutta edustavien otosten perusteella. Tarkastuksia tehdessään niiden on otettava huomioon riskinarvioinnin vakiintuneet periaatteet, mahdolliset valitukset ja mahdolliset muut olennaiset tiedot. Asetus jättää jäsenvaltioiden itsensä määriteltäväksi valvonnan riittävän laajuuden.

Trafilla ei ole itsellään mahdollisuutta tehdä työkoneiden päästömittauksia laboratoriossa, jolloin laboratoriossa tehtävät päästömittaukset joudutaan ostamaan ulkopuolisilta tutkimuslaitoksilta. Osaa testauspalveluista ei välttämättä pystytä hankkimaan kotimaasta. Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi rangaistavaksi työkoneiden tai työkonemoottoreiden markkinoille saattaminen asetuksen vastaisesti, estostrategioiden käyttäminen ja sellaisten tietojen ilmoittamatta jättäminen, jotka voisi johtaa tyyppihyväksynnän epäämiseen, peruuttamiseen ja moottoreiden palautusmenettelyyn, ympäristönsuojelulain rikkomisena. Ensisijaisena toimintatapana markkinavalvontaviranomaisella olisi käytettävissään ympäristönsuojelulain 175 §:n mukainen toimivaltuus rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseen, jota tarpeen vaatiessa tehostetaan tarkoituksenmukaisella hallintopakkekeinolla. Ehdotetut rangaistussäännökset ovat kansainvälisten kokemusten perusteella tarpeen rikkomusten ennaltaehkäisemiseksi, sillä

yritykset rikkoa moottoreiden päästöille säädettyjä vaatimuksia ovat olleet hyvinkin laajamittaisia, suunnitelmallisia ja teknisesti kehittyneitä. Tyyppihyväksyntämenettelyyn liittyvä väärin tietojen antaminen voi olla rangaistavaa rikoslain 16 luvun 8 §:n mukaisena väärän todistuksen antamisena viranomaiselle. Lakisääteisten merkintöjen tai päästöjä koskevien testitulosten väärentäminen voi puolestaan olla rangaistavaa rikoslain 33 luvussa tarkoitettuina väärennysrikoksina. Lisäksi ympäristöministeriöllä tulisi olemaan 183 §:n mukaiset valtuudet muun muassa kieltää vaatimustenvastaisten työkoneiden tai moottoreiden myynti tai valmistaminen.

Asetuksen liitteessä III säädetään moottorityyppikohtaisesti määräaika, josta lukien uusien tyyppihyväksyntähakemusten käsittelyssä on sovellettava asetuksessa moottoreille säädettyjä vaatimuksia ja asetuksessa säädettyä menettelyä (Vaihe V). Näihin määräaikoihin asti on mahdollista hakea tyyppihyväksyntää vanhojen Vaiheen IV vaatimusten perusteella, joista on säädetty polttomoottoreiden pakokaasu- ja hiukkaspäästöjen rajoittamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa 844/2004. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että ympäristönsuojelulaisissa pidetään siirtymä- ja voimaantulosäännöksillä kyseiseen kansalliseen asetukseen liittyvä asetuksenantovaltuus ja viranomaisten toimivaltaa koskevat säännökset voimassa siihen asti, kun EU:n asetus on tullut kokonaan pakolliseksi soveltaa. Valtioneuvoston asetukseen ulkona käytettävien laitteiden melupäästöistä (621/2001) liittyvä asetuksenantovaltuus perustuu 217 §:n 2 momenttiin, joka on tarpeen pitää edelleen voimassa.

Laintarkastuksesta saadun palautteen perusteella esityksessä ehdotetaan myös eräiden esityksellä muutettavien pykälien sanamuotoja tarkistettavaksi vastaamaan nykyisiä käytäntöjä muutenkin, kuin työkoneiden tyyppihyväksyntää koskevilta osin.

3 Esityksen vaikutukset

Asetus ankaroittaa markkinoille saatettavien työkoneiden moottorien pakokaasupäästöille säädettyjä vaatimuksia. Asetuksessa säädetään nykyistä tiukemmat typenoksidien, hiilivetyjen, hiukkasten ja hiilimonoksidin päästöraja-arvot sekä säädetään kokonaan uutena vaatimuksena pienhiukkasten enimmäismääristä tietyille moottoreille. Asetus parantaa ilmanlaatua ja ehkäisee siitä aiheutuvia sairauksia. Työkoneille säädetyillä teknisillä vaatimuksilla ja tyyppihyväksynnällä on taloudellista merkitystä niitä valmistaville yrityksille valmistuskustannusten osalta ja vientikelpoisuuden kannalta maihin, joiden tyyppihyväksyntää koskevassa sääntelyssä siirrytään jatkossa Euroopan unionin tasolle ympäristönsuojeluvaatimuksissa.

Asetuksessa säädetyt ympäristönsuojeluvaatimukset ovat sisämarkkinoiden toimivuuden vuoksi täysharmonisoituja, eli niistä ei saa poiketa kansallisesti.

Tyyppihyväksyntäviranomaisen tehtävien poistamisella Luonnonvarakeskukselta ei ole viranomaisten toimenkuvaan ja hallinnon järjestämiseen liittyviä vaikutuksia, koska käytännössä hyväksyntä ei ole pitkään aikaan tehty Luonnonvarakeskuksessa. Lisäksi tyyppihyväksyntäpäätöksestä voidaan periä hyväksynnän hakijalta maksu hyväksynnän kustannuksia vastaavasti.

Markkinavalvontaviranomaisen tehtävän hoitamisesta arvioidaan aiheutuvan Trafille 100 000 euron vuosittaiset lisämenot. Menoihin varattu määräraha sisältyy vuoden 2018 täydentävään talousarvioesitykseen. Määrärahalla testattaisiin vuosittain 5—10 moottoria. Määräraha kattaisi kaikki pistokoeluontoiset ja rikkomus- tai laiminlyöntiepäilyyn perustuvat valvontatoimenpiteet, kuten moottoreiden hankkimisen markkinoilta, moottoreiden irrottamisen ja mittauspalvelujen hankinnan. Määrärahalla katettaisiin työkone moottorien markkinavalvontaan suunnattavat 0,5 henkilötyövuotta Trafissa. Valvonnan voimavarojen lisääminen parantaa mahdollisuuksia puuttua toimialalla esiintyviin rikkomuksiin ja laiminlyönteihin, mikä kohentaa ym-

päristön- ja terveydensuojelun tasoa sekä hillitsee toimialalla esiintyvää vapaamatkustajuutta, mikä puolestaan on edellytyksenä toimialan terweelle kilpailuympäristölle.

Työkoneiden moottoreiden pakokaasupäästöjenvalvontatehtävien poistamisen Tukes:n ja työsuojeluviranomaisten vastuualueilta ei arvioida aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia näiden viranomaisten henkilöstö- tai tutkimusvoimavaroissa, sillä työkoneiden moottoreiden valvontaan kohdennetut voimavarat ovat tähänkin asti olleet käytännössä erittäin vähäisiä. Koska moottorien päästöjä ja tyyppihyväksyntiä koskeva viranomaisten osaaminen on keskittynyt pääasiallisesti Trafille, esitys edistää viranomaisten tehtävien järjestämistä osaamisperustaisesti ja siten tukee hallinnon tuloksellista järjestämistä.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä. Esitys on käynyt lausuntokierroksella yhdessä siihen liittyvän hallituksen esityksen kanssa. Esityksestä on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi), liikennevirasto, Teknologian tutkimuskeskus VTT oy, Suomen ympäristökeskus (Syke), luonnonvarakeskus (Luke), tulli, turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), aluehallintovirastot, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, korkein hallinto-oikeus, Vaasan hallinto-oikeus, Suomen kuntaliitto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen yrittäjät ry, Teknologiateollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Teknisen kaupan liitto ry, AGCO Suomi oy ja Wärtsilä oyj.

Lausuntopalautteen johdosta esitykseen on tehty muutoksia markkinavalvontaviranomaisten nimeämisen osalta, jotka on valmisteltu yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Esitys on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä. Esitys on lähetetty lausuntokierroksen yhteydessä lainsäädännön arviointineuvostolle.

5 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Koska työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetus tulee voimaan vaiheittain, ehdotetaan ympäristönsuojelulain 217 §:n 2 momentissa tarkoitettu tyyppihyväksyntää koskeva kansallinen asetuksenantovaltuus pidettävän voimassa vuoteen 2021 saakka siihen liittyvine viranomaisten toimivaltuuksineen. Asetuksen voimaanpaneminen edellyttää myös polttomoottoreiden pakokaasu- ja hiukkaspäästöjen rajoittamisesta ympäristönsuojelulain 217 §:n 2 momentin nojalla valtioneuvoston antaman asetuksen 844/2004 muuttamista työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen voimaantuloa vastaavaksi. Valtioneuvoston asetuksen soveltamisala rajataan ensiksi koskemaan niitä moottoreita, jotka eivät kuulu Euroopan Unionin antaman asetuksen soveltamisalaan sen siirtymäaikojen puitteissa ja lopulta kansallinen asetus kumotaan kokonaan vuoden 2021 alusta, kun Euroopan Unionin asetus on tullut kaikilta osin pakolliseksi soveltaa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 24, 26 ja 183 §, 217 §:n 2 momentti sekä 225 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 26 § osaksi laissa 579/2014 ja 183 § osaksi laissa 423/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 221 b § ja 225 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 423/2015, uusi 9 kohta seuraavasti:

24 §

Muut valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo 216 §:n 2 momentin nojalla annetun orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista yhdessä 23 §:n 1 momentissa tarkoitettujen yleisten valvontaviranomaisten kanssa.

Kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettut valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset valvovat toimialallaan 217 §:n 2 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettut valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset valvovat toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Liikenteen turvallisuusvirasto toimii liikkuviin työkoneisiin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1628, jäljempänä *työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetus*, tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena.

Tulli ja rajavartiolaitos valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan.

26 §

Viranomaiset ja laitokset tyyppihyväksynnässä

Liikenteen turvallisuusvirasto toimii hyväksyntäviranomaisena työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksessa tarkoitettussa tyyppihyväksynnässä.

Hyväksyntäviranomaisen nimeämän teknisen tutkimuslaitoksen palveluksessa olevaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa ja työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksessa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

183 §

Aineita, kemikaaleja, valmisteita, tuotteita, laitteita ja koneita koskevat kiellot ja määräykset

Jos 216 §:n tai 217 §:n 2 momentin nojalla annettua valtioneuvoston asetusta taikka työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetusta on rikottu, ympäristöministeriö voi:

1) kieltää valmistajaa, maahantuojaa tai muuta markkinoille luovuttajaa taikka laitteen huoltajaa tai aineen käsittelijää jatkamasta toimintaansa;

2) kieltää säännösten vastaisen aineen, kemikaalin, valmisteen, tuotteen, laitteen tai koneen käytön, valmistuksen, kaupan pitämisen, myynnin tai muun luovuttamisen;

3) määrätä rikkojan saattamaan aineen, kemikaalin, valmisteen, tuotteen, laitteen tai koneen säännösten mukaiseksi tai muutoin täyttämään velvollisuutensa;

4) määrätä rikkoja toimittamaan aine, kemikaali, valmiste, tuote, laite tai kone taikka osa siitä asianmukaisesti käsiteltäväksi jätteenä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu aine, kemikaali, valmiste, tuote, laite tai kone on luovutettu markkinoille, ympäristöministeriö voi määrätä asetuksen vastaisesti menetelleen poistamaan sen markkinoilta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää 1 ja 2 momentissa tarkoitettua kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee 216 §:n nojalla annettua orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää kiellosta tai määräyksestä myös, kun rikkomus koskee 159—163 §:n tai niiden nojalla annettujen säännösten tai F-kaasusetuksen mukaisen henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevointiä koskevien velvoitteiden taikka 218 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupapäätöksen noudattamista. Suomen ympäristökeskus päättää kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee otsoniasetuksen, 216 §:n nojalla otsonikerroksen suojaamiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen tai 163 §:n nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Suomen ympäristökeskus päättää myös kiellosta tai määräyksestä, kun kysymys on muusta kuin henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevointiä koskevasta F-kaasusetuksen noudattamisesta. Liikenteen turvallisuusvirasto päättää kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen noudattamista. Kiellon käyttöä säännösten vastaista yksittäistä laitetta tai huoltovelvollisuuden täyttämistä koskevan määräyksen antaa kuitenkin 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu yleinen valvontaviranomainen.

217 §

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen, työkoneneiden ja laitteiden käyttöä koskevat yleiset ympäristönsuojeluvelvollisuudet

Työkoneet ja laitteet on suunniteltava, huollettava ja pidettävä kunnossa sekä niitä on käytettävä niin, että niiden käytöstä aiheutuu mahdollisimman vähän haitallisia vaikutuksia ympäristölle. Työkoneiden ja laitteiden on oltava tyyppihyväksytyjä tai niiden sopivuus tarkoitettuun käyttöön on oltava osoitettavissa muulla tavalla, jos niiden käytöstä aiheutuu vähäistä suurempia haitallisia vaikutuksia ympäristöön. Jos työkoneneiden tai laitteen käytön on todettu tai voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön taikka rajoittaa sitä, asettaa ehtoja tai vaatia työkoneneiden tai laitteen tyyppihyväksyntää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työkoneneiden tai laitteen päästöistä sekä markkinoille saattamisen tai käytön kiellosta tai rajoituksesta taikka työkoneneiden tai laitteen merkitsemisestä.

221 b §

Työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntää koskevien säännösten noudattamisen valvonta

Työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 8—18, 20, 21, 27, 31—33, 37, 43, 45, 46, 53 ja 54 artiklan noudattamisen valvontaan sovelletaan, mitä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

7) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 7 artiklan mukaisen velvollisuutensa,

8) rikkoo elohopean vientikieltoasetuksen 6 artiklan mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden tai

9) saattaa markkinoille työkoneisiin tarkoitetun polttomoottorin tai työkoneen, johon on asennettu polttomoottori, vastoin työkoneemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 8, 9, 11—15 tai 31—33 artiklassa säädettyä, jättää ilmoittamatta sellaisia tietoja tyyppihyväksyntäviranomaiselle, jotka saattaisivat johtaa työkoneemoottorien tyyppihyväksyntäasetuksessa tarkoitettua tyyppihyväksynnän epäämiseen, peruuttamiseen tai 40 artiklassa tarkoitettuun palauttamismenettelyyn taikka käyttää työkoneemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 18 artiklan vastaisesti 3 artiklan 63 kohdassa tarkoitettua estostrategiaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ympäristönsuojelulain rikkomisesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 217 §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2021.

Liikenteen turvallisuusvirasto toimii tyyppihyväksyntäviranomaisena tämän lain voimaan tullessa voimassa olevassa 217 §:n 2 momentissa tarkoitettua tyyppihyväksyntä 31 päivään joulukuuta 2020.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevassa 217 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tyyppihyväksyntään sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2020 saakka, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan 26 §:n 2—4 momentissa säädetään tyyppihyväksyntään liittyvistä tarkastuslaitoksista.

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 24, 26 ja 183 §, 217 §:n 2 momentti sekä 225 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 26 § osaksi laissa 579/2014 ja 183 § osaksi laissa 423/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 221 b § ja 225 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 423/2015, uusi 9 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

24 §

Muut valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo 216 §:ssä tarkoitetun orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista yhdessä yleisten valvontaviranomaisten kanssa.

Kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset valvovat toimialallaan 217 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset valvovat toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Ehdotus

24 §

Muut valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo 216 §:n 2 momentin nojalla annetun orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista yhdessä 23 §:n 1 momentissa tarkoitettujen yleisten valvontaviranomaisten kanssa.

Kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset valvovat toimialallaan 217 §:n 2 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset valvovat toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Liikenteen turvallisuusvirasto toimii liikkuviin työkoneisiin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1628, jäl-

Voimassa oleva laki

Tulli ja rajavartiolaitos valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan.

26 §

Viranomaiset ja laitokset tyyppihyväksynnässä

Liikenteen turvallisuusvirasto ja Luonnonvarakeskus toimivat hyväksyntäviranomaisina 217 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tyyppihyväksynnässä. Ympäristöministeriö voi nimetä muun viranomaisen tai tahon toimimaan hyväksyntäviranomaisen tukena. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyväksyntäviranomaisten tehtävistä sekä niiden tukena toimivista tahoista.

Ympäristöministeriö voi nimetä tyyppihyväksyntään liittyväksi tarkastuslaitokseksi tai muuksi vastaavaksi laitokseksi 25 §:ssä tarkoitetun tai muun vaatimukset täyttävän laitoksen tai tahon. Laitos voi käyttää ulkopuolisia testaus-, tarkastus- ja muita palveluja. Laitoksen tai ulkopuolisen palvelun suorittajan on sen lisäksi, mitä muualla säädetään, täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) laitos tai sen henkilöstöön kuuluva ei ole työkoneen tai laitteen suunnittelija, valmistaja, markkinoija, hankkija tai asennuksesta taikka kunnossapidosta vastaava eikä edellä tarkoitettujen osapuolten edustaja, eikä puolueettomuuden voida muusta erityisestä syystä katsoa vaarantuvan;

2) laitoksella on, jollei se ole valtion virasto tai laitos, toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus toiminnasta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi.

Ympäristöministeriö voi peruuttaa nimeämisen, jos laitos ei enää täytä 2 momentin mukaisia vaatimuksia.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun laitoksen palveluksessa olevaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Ehdotus

*jempänä **työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetus**, tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena.*

Tulli ja rajavartiolaitos valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan.

26 §

Viranomaiset ja laitokset tyyppihyväksynnässä

Liikenteen turvallisuusvirasto toimii hyväksyntäviranomaisena työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksessa tarkoitetussa tyyppihyväksynnässä.

Hyväksyntäviranomaisen nimeämän teknisen tutkimuslaitoksen palveluksessa olevaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa ja työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksessa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahin-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

gonkorvauslaissa (412/1974).

183 §

Aineita, kemikaaleja, valmisteita, tuotteita, laitteita ja koneita koskevat kiellot ja määräykset

Jos 216 §:n tai 217 §:n 2 momentin nojalla annettua valtioneuvoston asetusta on rikottu, ympäristöministeriö voi:

1) kieltää valmistajaa, maahantuoja tai muuta markkinoille luovuttajaa taikka laitteen huoltajaa tai aineen käsittelijää jatkamasta toimintaansa;

2) kieltää säännösten vastaisen aineen, kemikaalin, valmiste, tuotteen, laitteen tai koneen käytön, valmistuksen, kaupan pitämisen, myynnin tai muun luovuttamisen;

3) määrätä rikkojan saattamaan aineen, kemikaalin, valmiste, tuotteen, laitteen tai koneen säännösten mukaiseksi tai muutoin täyttämään velvollisuutensa;

4) määrätä rikkoja toimittamaan aine, kemikaali, valmiste, tuote, laite tai kone taikka osa siitä asianmukaisesti käsiteltäväksi jätteenä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu aine, kemikaali, valmiste, tuote, laite tai kone on luovutettu markkinoille, ympäristöministeriö voi määrätä asetuksen vastaisesti menetelleen poistamaan sen markkinoilta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää 1 ja 2 momentissa tarkoitettua kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee 216 §:n nojalla annettua orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää kiellosta tai määräyksestä myös, kun rikkomus koskee 159–163 §:n tai niiden nojalla annettujen säännösten tai F-kaasuasetuksen mukaisen henkilön ja toiminnanharjoittajan päteväntä koskevien velvoitteiden taikka 218 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupapäätöksen noudattamista. Suomen ympäristökeskus päättää kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee otsoniasetuksen, 216 §:n nojalla otsonikerroksen suojaamiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen tai 163 §:n nojalla anne-

183 §

Aineita, kemikaaleja, valmisteita, tuotteita, laitteita ja koneita koskevat kiellot ja määräykset

Jos 216 §:n tai 217 §:n 2 momentin nojalla annettua valtioneuvoston asetusta taikka työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetusta on rikottu, ympäristöministeriö voi:

1) kieltää valmistajaa, maahantuoja tai muuta markkinoille luovuttajaa taikka laitteen huoltajaa tai aineen käsittelijää jatkamasta toimintaansa;

2) kieltää säännösten vastaisen aineen, kemikaalin, valmiste, tuotteen, laitteen tai koneen käytön, valmistuksen, kaupan pitämisen, myynnin tai muun luovuttamisen;

3) määrätä rikkojan saattamaan aineen, kemikaalin, valmiste, tuotteen, laitteen tai koneen säännösten mukaiseksi tai muutoin täyttämään velvollisuutensa;

4) määrätä rikkoja toimittamaan aine, kemikaali, valmiste, tuote, laite tai kone taikka osa siitä asianmukaisesti käsiteltäväksi jätteenä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu aine, kemikaali, valmiste, tuote, laite tai kone on luovutettu markkinoille, ympäristöministeriö voi määrätä asetuksen vastaisesti menetelleen poistamaan sen markkinoilta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää 1 ja 2 momentissa tarkoitettua kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee 216 §:n nojalla annettua orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää kiellosta tai määräyksestä myös, kun rikkomus koskee 159–163 §:n tai niiden nojalla annettujen säännösten tai F-kaasuasetuksen mukaisen henkilön ja toiminnanharjoittajan päteväntä koskevien velvoitteiden taikka 218 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupapäätöksen noudattamista. Suomen ympäristökeskus päättää kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee otsoniasetuksen, 216 §:n nojalla otsonikerroksen suojaamiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen tai 163 §:n nojalla anne-

Voimassa oleva laki

tun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Suomen ympäristökeskus päättää myös kiellosta tai määräyksestä, kun kysymys on muusta kuin henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevöintiä koskevasta F-kaasuasetuksen noudattamisesta. Kiellon käyttää säännösten vastaista yksittäistä laitetta tai huoltovelvollisuuden täyttämistä koskevan määräyksen antaa kuitenkin 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu valvontaviranomainen.

217 §

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen, työkoneiden ja laitteiden käyttöä koskevat yleiset ympäristönsuojeluvelvollisuudet

Työkoneet ja laitteet on suunniteltava, huollettava ja pidettävä kunnossa sekä niitä on käytettävä niin, että niiden käytöstä aiheutuu mahdollisimman vähän haitallisia vaikutuksia ympäristölle. Työkoneiden ja laitteiden on oltava tyyppihyväksytyjä tai niiden sopivuus tarkoitettuun käyttöön on oltava osoitettavissa muulla tavalla, jos niiden käytöstä aiheutuu vähäistä suurempia haitallisia vaikutuksia ympäristöön. Jos työkoneiden tai laitteen käytön on todettu tai voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön taikka rajoittaa sitä, asettaa ehtoja tai vaatia työkoneen tai laitteen tyyppihyväksyntää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) työkoneen tai laitteen päästöistä sekä markkinoille saattamisen tai käytön kiellosta tai rajoituksesta taikka työkoneen tai laitteen merkitsemisestä; sekä

2) velvollisuudesta hankkia tyyppihyväksyntä tai velvollisuudesta muutoin osoittaa, että työkone tai laite täyttää asetuksen vaatimukset.

Ehdotus

tun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Suomen ympäristökeskus päättää myös kiellosta tai määräyksestä, kun kysymys on muusta kuin henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevöintiä koskevasta F-kaasuasetuksen noudattamisesta. *Liikenteen turvallisuusvirasto päättää kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee työkoneemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen noudattamista.* Kiellon käyttää säännösten vastaista yksittäistä laitetta tai huoltovelvollisuuden täyttämistä koskevan määräyksen antaa kuitenkin 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu yleinen valvontaviranomainen.

217 §

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen, työkoneiden ja laitteiden käyttöä koskevat yleiset ympäristönsuojeluvelvollisuudet

Työkoneet ja laitteet on suunniteltava, huollettava ja pidettävä kunnossa sekä niitä on käytettävä niin, että niiden käytöstä aiheutuu mahdollisimman vähän haitallisia vaikutuksia ympäristölle. Työkoneiden ja laitteiden on oltava tyyppihyväksytyjä tai niiden sopivuus tarkoitettuun käyttöön on oltava osoitettavissa muulla tavalla, jos niiden käytöstä aiheutuu vähäistä suurempia haitallisia vaikutuksia ympäristöön. Jos työkoneiden tai laitteen käytön on todettu tai voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön taikka rajoittaa sitä, asettaa ehtoja tai vaatia työkoneen tai laitteen tyyppihyväksyntää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä *työkoneen tai laitteen päästöistä sekä markkinoille saattamisen tai käytön kiellosta tai rajoituksesta taikka työkoneen tai laitteen merkitsemisestä.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

221 b §

Työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntää koskevien säännösten noudattamisen valvonta

Työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 8—18, 20, 21, 27, 31—33, 37, 43, 45, 46, 53 ja 54 artiklan noudattamisen valvontaan sovelletaan, mitä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

225 §

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

7) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 7 artiklan mukaisen velvollisuutensa *tai*

8) rikkoo elohopean vientikieltoasetuksen 6 artiklan mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ympäristönsuojelulain rikkomisesta* sakkoon.

225 §

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

7) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 7 artiklan mukaisen velvollisuutensa,

8) rikkoo elohopean vientikieltoasetuksen 6 artiklan mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden *tai*

9) saattaa markkinoille työkoneisiin tarkoitettua polttomoottoria tai työkoneen, johon on asennettu polttomoottori, vastoin työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 8, 9, 11—15 tai 31—33 artiklassa säädettyä, jättää ilmoittamatta sellaisia tietoja tyyppihyväksyntäviranomaiselle, jotka saattaisivat johtaa työkonemoottorien tyyppihyväksyntäasetuksessa tarkoitettua tyyppihyväksynnän epäämiseen, peruuttamiseen tai 40 artiklassa tarkoitettuun palauttamismenettelyyn taikka käyttää työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 18 artiklan vastaisesti 3 artiklan 63 kohdassa tarkoitettua estostrategiaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ympäristönsuojelulain rikkomisesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 217 §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2021.

Liikenteen turvallisuusvirasto toimii tyyppihyväksyntäviranomaisena tämän lain voi-

HE 183/2017 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maan tullessa voimassa olevassa 217 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tyyppihyväksynnässä 31 päivään joulukuuta 2020.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevassa 217 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tyyppihyväksyntään sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2020 saakka, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan 26 §:n 2—4 momentissa säädetään tyyppihyväksyntään liittyvistä tarkastuslaitoksista.